

Hermeneutyka i teoria rozumienia w badaniach kulturoznawczych

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2026/2027	
Specjalność Komunikacja wizualna i projektowanie graficzne	Kod przedmiotu HKLTKWS.II4.17340.26	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia magisterskie II stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordynator przedmiotu	Tadeusz Gadacz	
Prowadzący zajęcia	Tadeusz Gadacz	
Okres Semestr 3	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 3
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30	

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Posiada podstawową wiedzę z historii hermeneutyki	KLT2A_W01	Aktywność na zajęciach, Esej
W2	Zna zasadnicze różnice metodologiczne między naukami przyrodniczymi a humanistycznymi.	KLT2A_W09	Aktywność na zajęciach, Esej

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Rozumie i zgodnie z regułami hermeneutyki interpretuje teksty	KLT2A_U03, KLT2A_U05, KLT2A_U13, KLT2A_U16	Aktywność na zajęciach
U2	Odróżnia obiektywne poznanie od uwarunkowanego kulturowo rozumienia. Odróżnia perspektywizm poznawczy od relatywizmu	KLT2A_U03, KLT2A_U07	Aktywność na zajęciach, Esej
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Buduje społeczeństwo porozumienia i dialogu	KLT2A_K08	Aktywność na zajęciach

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Celem zajęć jest zapoznanie studentów z hist. hermeneutyki i jej głównymi nurtami. Analiza pojęć, jak: rozumienie, interpretacja, wykładnia, rozumienie życia, historii, kultury, innego, siebie.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	24
Dodatkowe godziny kontaktowe	4
Przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	32
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 30

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	Historia Hermeneutyki	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
2.	Hermeneutyka jako metoda nauk humanistycznych: H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004 (fragmenty)	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
3.	Hermeneutyka życia - Wilhelm Dilthey: W. Dilthey, „Rozumienie innych osób i ich przejawów życia”, w: tenże, „Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych”, Gdańsk 2004	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
4.	Rozumienie innego - Georg Simmel: G. Simmel, „Dygresja w związku z zagadnieniem, jak możliwe jest społeczeństwo”, w: G. Simmel, „Pisma socjologiczne”, Warszawa 2008	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
5.	Rozumienie historii - Ludwig Landgrebe: L. Landgrebe, Rozumienie w naukach o duchu, w: Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki, Kraków 1993	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
6.	Twórczość i życie - Ott Friedrich Bollnow: O.F. Bollnow, „O dziele nie ukończonym. O dziele nie do ukończenia”, tłum. G. Sowinski, „Logos i Ethos” 2/1992	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
7.	Przeświadczenia jako podstawa rozumienia - José Ortega y Gasset: J. Ortega y Gasset - „Idee i przeświadczenia”, w: tenże, „Po co wracamy do filozofii?”, Warszawa 1992 J. Ortega y Gasset, Prawda jako zgodność człowieka z samym sobą, tenże, Wokół Galileusza, Warszawa 1993	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
8.	Rozumienie własnego bycia - Martin Heidegger: M. Heidegger, Bycie i czas, Warszawa 2004 (fragmenty) M. Heidegger, Ontologia (hermeneutyka faktyczności), Toruń 2007	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
9.	Hermeneutyka jako gra (przedsady a przesady, autorytet tradycji, pojęcie klasycyzmu) - Hans Georg Gadamer: H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
10.	Hermeneutyka języka - Hans Georg Gadamer: H.-G. Gadamer, Język i rozumienie, Warszawa 2003	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
11.	Główne wątki hermeneutyki Paula Ricoeura: P. Ricoeur, Pierwsza aporia czasowości: tożsamość narracyjna, w: P. Ricoeur, Czas i opowieść, t. 3: Czas opowiadany, Kraków 2008 P. Ricoeur, Język, tekst, interpretacja, Warszawa 1989	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
12.	Hermeneutyka i posthermeneutyka - spór o prawdę: T. Gadacz, Problem prawdy w kontynentalnej filozofii współczesnej, w: Panorama współczesnej filozofii polskiej. Księga pamiątkowa VIII Polskiego Zjazdu Filozoficznego, pod red. Jacka Jadackiego, Warszawa 2010	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Dyskusja, Mini wykład

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Esej	

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych,

a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Do zaliczenia kursu może przystąpić student, który regularnie uczestniczył w zajęciach. Dopuszczalne są dwie nieusprawiedliwione nieobecności. W przypadku niezaliczenia kursu w pierwszym terminie, student przystępuje do zaliczenia poprawkowego na takich samych zasadach, jakie obowiązywały w terminie pierwszym.

Sposób obliczania oceny końcowej

Uczestnictwo w zajęciach (40%), dopuszczalne 2 nieobecności Praca pisemna 40% Egzamin - rozmowa o pracy 20%

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Student, który opuści więcej niż dwa spotkania ustala z osobą prowadzącą zajęcia zakres i formę wyrównania zaległości.

Wymagania wstępne i dodatkowe

brak

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: brak

Literatura

Obowiązkowa

1. Źródła:
2. O.F. Bollnow, O dziele nieukończonym, o dziele nie do ukończenia,
3. W. Dilthey - Rozumienie innych osób i ich przejawów życia, w: tenże, Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych, Gdańsk 2004
4. H.-G. Gadamer, Język i rozumienie, Warszawa 2003
5. H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004
6. M. Heidegger, Ontologia (hermeneutyka faktyczności), Toruń 2007
7. L. Landgrebe, Rozumienie w naukach o duchu, w: Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki, red. G. Sowiński, Kraków 1993
8. J. Ortega y Gasset, Wierzyć czy myśleć, w: tenże, Po co wracamy do filozofii?, Warszawa 1992
9. J. Ortega y Gasset, Prawda jako zgodność człowieka z samym sobą, tenże, Wokół Galileusza, Warszawa 1993
10. H. Rickert, Człowiek i kultura, tłum. J. Gajda-Krynicka, B. Trochimska-Kubacka, w: B. Trochimska-Kubacka, Neokantyzm, Wrocław 1997
11. P. Ricoeur, Czas i opowieść, t. 1-3, Kraków 2008
12. P. Ricoeur, Język, tekst, interpretacja, Warszawa 1989
13. Opracowania:
14. M. Bała, O możliwości hermeneutycznej filozofii religii, Warszawa 2007
15. H.M. Baumgartner, Rozum skończony. Ku rozumieniu filozofii przez samą siebie, tłum. A.M. Kaniowski, Warszawa 1996
16. J. Bredak, Słowo i czas. Problem rozumienia innego w hermeneutyce i w teorii systemu, Szczecin 2004
17. P. Dehnel, Dekonstrukcja - rozumienie - interpretacja, Kraków 2006
18. P. Dybel, Oblicza hermeneutyki, Kraków 2012
19. U. Eco, Lector in fabula. Współdziałanie w interpretacji tekstów narracyjnych, tłum. P. Salwa, Warszawa 1994
20. U. Eco, R. Rorty, J. Culler, Ch. Brooke-Rose, Interpretacja i nadinterpretacja, Kraków 1996
21. Estetyka i hermeneutyka, red. F. Chmielowski, Kraków 1990
22. Fenomenologia i hermeneutyka, t. 1-3, red. P. Dybel, P. Kaczorowski, J. Rolewski, Warszawa 1990-1993
23. Filozofia i etyka interpretacji, red. A.F. Kola, A. Szahaj, Kraków 2007
24. G. Funke, Hermeneutyka i język, wybór i tłum. B. Andrzejewski, Poznań 1994
25. Hermeneutyczne dziedzictwo filozofii, red. H. Mikołajczyk, M. Oziębłowski, M. Rembierz, Kraków 2006
26. J. Grondin, Wprowadzenie do hermeneutyki filozoficznej, Kraków 2007
27. Hermeneutyczna tradycja filozofii, red. H.T. Mikołajczyk, M. Rembierz, Słupsk 2009
28. Hermeneutyka i literatura - ku nowej koiné, red. K. Kuczyńska-Koschany, M. Januszkiewicz; A. Bielik-Robson i inni, Poznań 2006

29. W.G. Jeanrond, Hermeneutyka teologiczna. Rozwój i znaczenie, tłum. M. Borowska, Kraków 1999
30. H. Jonas, Zmiana i trwałość. O podstawach rozumienia przeszłości, tłum. P. Domański, Warszawa 1993
31. L. Kleszcz, Przełom hermeneutyczny w filozofii niemieckiej, Toruń 2007
32. E. Kobylińska, Hermeneutyczna wizja kultury, Warszawa - Poznań 1985
33. Z. Krasnodębski, Rozumienie ludzkiego zachowania, Warszawa 1986
34. R. Król, Podstawy hermeneutyczne filozofii człowieka, Poznań 2008
35. P. Kuligowski, Humanistyka jako hermeneutyka, Wrocław 2007
36. N. Leśniewski, O hermeneutyce radykalnej, Poznań 1998
37. W. Lorenc, Hermeneutyczne koncepcje człowieka. W kręgu inspiracji heideggerowskich, Warszawa 2003
38. B. M.P. Markowski, Nietzsche i filozofia interpretacji, Kraków 2001
39. Oblicza hermeneutyki, red. A. Przyłębski, Poznań 1995
40. E. Paczkowska-Łagowska, Logos życia. Filozofia hermeneutyczna w kręgu Wilhelma Diltheya, Gdańsk 2000
41. M. Piotrowska, Hermeneutyka, Lublin 2007
42. M. Potępa, Dialektyka i hermeneutyka w filozofii Friedricha Daniela Schleiermachersa, Łódź 1992
43. A. Przyłębski, Hermeneutyczny zwrot filozofii, Poznań 2005
44. S. Rosen, Hermeneutyka jako polityka, tłum. P. Maciejko, Warszawa 1998
45. K. Rosner, Hermeneutyka jako krytyka kultury: Heidegger, Gadamer, Ricoeur, Warszawa 1991
46. J. Stelmach, Co to jest hermeneutyka?, Kraków 1989
47. M. Szulakiewicz, Od transcendentalizmu do hermeneutyki, Rzeszów 1998
48. M. Szulakiewicz, Filozofia jako hermeneutyka, Toruń 2004
49. Uniwersalny wymiar hermeneutyki, red. A. Przyłębski, Poznań 1997
50. R. Wiehl, Fenomenologia, dialektyka, hermeneutyka, wyboru dokonał B. Andrzejewski, Poznań 1996
51. Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki, wybór i tłum. G. Sowinski, Kraków 1993
52. E. Zakrzewska-Manterys, Hermeneutyczne interpretacje, Warszawa 1998
53. A. Zeidler, Sztuka, mit, hermeneutyka, Warszawa 1988

Badania i publikacje

Publikacje

1. T. Gadacz, Problem prawdy w kontynentalnej filozofii współczesnej, w: Panorama współczesnej filozofii polskiej. Księga pamiątkowa VIII Polskiego Zjazdu Filozoficznego, pod red. Jacka Jadackiego, Warszawa 2010
2. T. Gadacz, The humanities between Bio-, Info-, Techno- and "Bullshit". Methodological foundations of the humanities, w: The humanities today and the idea of interdisciplinary studies : in honor of Jerzy Axer, Warszawa 2011

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT2A_K08	Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata i podejmuje .
KLT2A_U03	Czyta i interpretuje tekst filozoficzny, socjologiczny, antropologiczny oraz źródła historyczne na poziomie zaawansowanym.
KLT2A_U05	Poprawnie stosuje poznaną rozszerzoną terminologię kulturoznawczą.
KLT2A_U07	Posługuje się złożonymi strategiami argumentacyjnymi i potrafi prowadzić debatę.
KLT2A_U13	Pisze rozbudowane eseje, przygotowuje referaty oraz samodzielnie dobiera literaturę źródłową i przedmiotową.
KLT2A_U16	Dobiera strategie argumentacyjne, konstruuje na poziomie zaawansowanym krytyczne argumenty, formułuje odpowiedzi na krytykę i potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne z różnymi grupami odbiorców.
KLT2A_W01	Posiada pogłębioną wiedzę o obszarach będących przedmiotem badań kulturoznawczych.
KLT2A_W09	Ma wszechstronną orientację w organizacji życia kulturalnego w kraju, zna główne instytucje kultury oraz sposoby zarządzania nimi, a także najważniejsze wydarzenia we współczesnym życiu kulturalnym.